

СТАН І ПОДАЛЬШІ НАПРЯМИ РОБОТИ З ПОРОДОЮ ЛАНДРАС

В.О. Медведєв, доктор сільськогосподарських наук
О.М. Церенюк, кандидат сільськогосподарських наук
А.І. Хватов, кандидат сільськогосподарських наук
Л.В. Россоха, кандидат сільськогосподарських наук
Т.А. Стрижак
М.А. Хватова

Інститут тваринництва НААН України

Викладено історію формування вітчизняної популяції породи ландрас, її чисельність, ареал розповсюдження, наявну племінну базу та генеалогічний склад. Досліджено вплив породи на удосконалення існуючих і створення нових генеалогічних досягнень. Наведено продуктивність нового заводського типу української селекції в породі ландрас УЛН-1. Встановлені напрями удосконалення і шляхи використання породи.

Ключові слова: свині, порода ландрас, ріст, розвиток, продуктивність, якість м'яса, схрещування.

Свині породи ландрас – найбільш поширена порода в нашій країні і світі.

За даними державного племінного реєстру свиней станом на 1.01.2008 р. в Україні розведенням цієї породи займаються 45 суб'єктів племінної справи, в тому числі 6 племзаводів і 39 племрепродукторів у 18 областях України. Загальна чисельність племінних свиней складає 93381 голів, в тому числі 328 кнурів-плідників і 7559 основних свиноматок. Питома вага свиней цієї породи сягає 14,3% і продовжує збільшуватись в складі 11 порід вітчизняного генофонду.

За чисельністю свині породи ландрас посідають друге місце, поступаючись лише основній материнській великій білій породі.

Методом ввідного і складного відтворювального схрещування за участю породи ландрас створено нові спеціалізовані м'ясні породи (українська м'ясна, полтавська м'ясна, український заводський тип свиней в породі ландрас УЛН-1, завод-

ські м'ясні лінії у великій білій (Бора 925) і миргородській (Граніта 297) породах.

В Україну перших свиней породи ландрас було завезено у 1957 р. в дослідне господарство „Українка” НДІТ Лісостепу і Полісся УРСР.

Усього за період 1957 по 1964 рр. в Україну завезено 252 голови імпортих свиней породи ландрас, які належали до 34 генеалогічних ліній та 41 родини.

Сучасні свині породи ландрас імпортової селекції значно відрізняються від вихідних форм як за екстер'єром і конституцією, так і за напрямком продуктивності та якістю продукції.

Використання їх на вітчизняних стадах свиней може призвести до погіршення стресостійкості, якості м'яса і сала, втрати пристосованих до місцевих умов існуючих генеалогічних структур тощо.

У зв'язку з цим було поставлено завдання – провести генеалогічний аналіз, оцінку племінних і продуктивних ознак свиней породи ландрас вітчизняної і зарубіжної селекції та визначити основні напрями селекційно-племінної роботи.

Матеріал і методи досліджень. Аналіз проведено за результатами щорічної комплексної оцінки (бонітування) свиней, оцінок племінної цінності молодняка за власною продуктивністю, а кнурів і маток – за відгодівельними і м'ясними ознаками потомства на контрольній відгодівлі в умовах племінних господарств згідно з чинними нормативно-правовими актами (ДСТУ), СОУ) та інструкцій з бонітування і ведення племінного обліку.

Використовували інформацію базових господарств ВСАТ „Агрокомбінат „Слобожанський” Харківської, ТОВ „Донецький” Донецької областей, матеріали до ДКПТ породи ландрас.

Імуногенетичний аналіз проводили в лабораторії генетики ІТ НААН України, якісні показники м'яса і сала – в лабораторії якості кормів та продуктів тваринного походження ІТ НААН.

Результати досліджень. Свині породи ландрас, яких розводять на Україні, є досить великими тваринами з довгим,

глибоким, дещо плоским тулубом, добре розвиненими окороками. Голова у тварин цієї породи досить легка, вуха довгі обвислі, профіль майже прямий.

Показники росту і розвитку високі: жива маса дорослих кнурів складає 303-323 кг, довжина тулуба – 182-187 см; маток – відповідно 237-250 кг і 168-169 см.

Внаслідок тривалої цілеспрямованої селекції виведено і затверджено у 1991 році новий заводський тип в породі ландрас української селекції – УЛН-1.

Тварини нового заводського типу УЛН-1 є 28-30 поколінням від завезених. Їм уже не властиві ті недоліки, які були присутні раніше: слабка конституція, слабкі кінцівки, параліч задньої третини тулуба, низька відтворювальна здатність.

На сьогодні це порівняно міцні тварини з високими відтворювальними, відгодівельними і м'ясними якостями, добре пристосовані до природно-екологічних умов України і технологічним умовам промислових комплексів.

Матки українського заводського типу відрізняються досить високими продуктивними якостями. За період розведення породи ландрас в Україні їх багатоплідність і інші показники продуктивності збільшились на 20-30%: багатоплідність підвищилась з 8,0 до 10,5 поросяти; молочність – з 39,4 до 56,7 кг; маса гнізда при відлученні у 2 місяці – зі 140 до 193 кг. Значно покращилась збереженість поросят в підсисний період.

Результати контрольної відгодівлі показують, що молодняк за показниками м'ясності і енергії росту відповідають вимогам класу еліта. Середній вік досягнення живої маси 100 кг складав – 172,1-179,6 днів, середньодобовий приріст – 775-844 г, витрати кормів на 1 кг приросту – 3,46-3,65 корм. од., товщина шпигу над 6-7 грудними хребцями – 25,0-27,6 мм, довжина тулуба – 96,4-98,7 см, маса окосту – 10,9-11,4 кг. Молодняк українського заводського типу досягає живої маси 100 кг раніше ніж на 15 днів (8,0%) у порівнянні зі стандартом класу еліта і на 13,9 днів (7,4%) у порівнянні із середнім показником по породі.

Враховуючи, що одnobічна селекція на м'ясність, як свідчить зарубіжна практика, може сприяти появі таких вад м'яса, як біло-м'язова хвороба (PSE – м'ясо), систематично проводився контроль за якістю м'язової тканини. Хімічний склад і фізичні якості найдовшого м'яза спини показали (табл.), що м'ясо свиней українського ландраса у порівнянні з аналогами великої білої породи містить більше білка і менше внутрім'язового жиру.

Таблиця

**Хімічні та фізичні властивості довгих м'язів
спини ландрас нового заводського типу**

Властивості	Показники	Порода	
		велика біла	ландрас українського заводського типу
Хімічний склад, %	волога	72,89	72,70
	білок	21,49	23,08
	жир	5,20	2,93
	триптофан	1,71	1,38
	оксипролин	0,283	0,207
	триптофан+оксипролин	6,00	6,66
Фізичні властивості	зв'язана вода, % до маси м'яса	62,35	57,27
	вільна вода, % до вологи в м'ясі	17,10	21,22
	Ph	5,71	5,21
	ніжність, кг/см ²	1,027	0,705
	уварка, %	54,31	38,10
	колір – коефіцієнт ін.	176,4	133,0

Свині породи ландрас в Україні використовуються у трьох напрямках:

- чистопородне розведення для створення племінної бази породи і її удосконалення;
- міжпородне промислове схрещування (основний напрямок використання) з плановими породами свиней з метою отримання товарних помісей і гібридів інтенсивного типу з підвищеними відгодівельними і м'ясними якостями;

– ввідне і відтворювальне схрещування для створення нових спеціалізованих м'ясних генотипів (порід, внутріпородних і заводських типів, ліній, родин).

Найбільша ефективність використання свиней породи ландрас одержана в системах промислового схрещування і гібридизації.

Основними завданнями племінної роботи з породою ландрас є:

- зміцнення племінної бази породи, збільшення поголів'я і розмірів племінних заводів;
- покращання м'ясних і відгодівельних ознак;
- зміцнення конституції, збільшення довжини тулуба і задньої третини півтуші.

Висновки: 1. В результаті тривалого періоду удосконалення свиней породи ландрас акліматизації генотипів імпоротної селекції в породі ландрас створено новий високопродуктивний заводський тип УАН-1 української селекції з підвищеними відгодівельними, м'ясними та якісними показниками продукції.

2. Найбільша ефективність використання свиней породи ландрас досягається в системах промислового схрещування і гібридизації в якості заключної батьківської породи. Імпортні генотипи свиней відселекційовані і на високу відтворювальну і материнську здатність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Матієць М. І. Племінна робота з породами свиней / М.І. Матієць. — К., 1973. — 272 с.

2. Кабанов В. Д. Породы свиней / В. Д. Кабанов, А. С. Терентьева. — М. : Агропромиздат, 1985. — 336 с.

3. Зубець М. В. Племінні ресурси України / М. В. Зубець, В. П. Буркат. — К. : Аграрна наука, 1998. — 336 с.